

RAN-2201131401040001

M.A. (Sem.-I) Examination November - 2025

Hindu Study : Tatwa Vimarsh (Level-4) Paper - 104(A)

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

પ્ર.1. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ)

10

1. વેદાંગ કેટલા છે? ક્યા ક્યા ?
2. ચાર વેદો અને ઉપવેદના નામ જણાવો.
3. સૌંદર્યલહરીની રચના કોને કરી છે? એમાં કોનો મહિમા છે?
4. નિરુક્તમાં કુલ કેટલા શબ્દો છે. એના આચાર્યનું નામ જણાવો.
5. દર્શન એટલે શું? 'સર્વદર્શનસંગ્રહ'ના કર્તા કોણ છે?
6. દેવી ભાગવત મુજબ શક્તિનાં પ્રકાર કેટલા છે? ક્યા ક્યા?
7. અથર્વવેદના ગૃહ્યસૂત્રો કેટલાં છે? ક્યા ક્યા?

પ્ર.2. 'આત્મા' નો અર્થ સમજાવી 'આત્મતત્ત્વ' વિશે હિંદુ, જૈન અને બૌદ્ધ પરંપરાના વિચારો જણાવો.

13

અથવા

પ્ર.2. ન્યાય અને વૈશેષિક દર્શન પ્રમાણે પદાર્થ અને તત્ત્વ વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

પ્ર.3. વૈદિક પરંપરા મુજબ 'પદાર્થ' અને 'તત્ત્વ' વિશે ચર્ચા કરો.

13

અથવા

પ્ર.3. ભારતીય દર્શનશાસ્ત્રનાં મુખ્ય સિદ્ધાંતોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

પ્ર.4. ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે)

14

1. ભારતીય દર્શનમાં કર્મ અને પુર્નજન્મ સિદ્ધાંત.
2. નારીનું આધ્યાત્મિક, આધિદૈવિક અને આધિભૌતિક સ્વરૂપ.
3. નિરુક્ત.
4. અથર્વશીષ અને વાક્ સૂક્ત

- प्र.1. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में दीजिए। (कोई पाँच) 10
1. वेदांग कितने हैं? कौन कौन से?
 2. चार वेदों और चार उपवेदों के नाम लिखिये।
 3. सौंदर्यलहरी की रचना किसने की थी? उसमें महिमा किसकी है।
 4. निरुक्त में शब्द कितने हैं? निरुक्त के आचार्य का नाम लिखिये।
 5. दर्शन का अर्थ क्या है? “सर्वदर्शनसंग्रह” के कर्ता कौन हैं?
 6. देवी भागवत के अनुसार शक्ति के प्रकार कितने हैं? कौन कौन से?
 7. अथर्ववेद के गृहसूत्रों कितने हैं? कौन कौन से?
- प्र.2. ‘आत्मा’ का अर्थ स्पष्ट कीजिए तथा ‘आत्मत्व’ के बारे में हिन्दू, जैन और बौद्ध परम्पराओं के विचारों की व्याख्या कीजिए 13
- और
- प्र.2. न्याय एवं वैशेषिक दर्शन के अनुसार पदार्थ एवं तत्व के बारे में विस्तार से चर्चा करें।
- प्र.3. वैदिक परम्परा के अनुसार ‘पदार्थ’ और ‘तत्व’ की चर्चा कीजिए। 13
- और
- प्र.3. भारतीय दर्शन के मुख्य सिद्धांतों पर विस्तार से चर्चा करें।
- प्र.4. संक्षिप्त टिप्पणी लिखें। (कोई दो) 14
1. भारतीय दर्शन में कर्म और पुनर्जन्म का सिद्धांत।
 2. स्त्री का आध्यात्मिक, आधिदैविक, आधिभौतिक एवं स्वरूप।
 3. निरुक्त.
 4. अथर्वशीष और वाक सूक्त।
-